

Nyíregyházi Móra Ferenc Általános Iskola

033425

**A magyar nyelv és irodalom tantárgy helyi tanterve
5-6. évfolyam**

Készült a miniszter által kiadott „Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyamára” 2020-as NAT-hoz illeszkedő kerettanterv alapján

Nyíregyháza, 2020. augusztus 28.

5-6. évf. magyar nyelv és irodalom

Bevezetés

Az alapfokú képzés második szakaszában, az 5–8. évfolyamon, a nevelésnek-oktatásnak többszörös feladata és célja van:

- Fontos cél, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Korosztályuknak megfelelően tudják értelmezni múltjukat, jelen környezetüket, önmagukat. A tanulókat fel kell készíteni arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak értői és később formálói legyenek.
- Elengedhetetlen, hogy ebben a képzési szakaszban a tanulók biztos szövegértésre tegyenek szert.
- Őrizték meg kíváncsiságukat, nyitottságukat, s váljanak olyan olvasó emberekké, akik a képzési szakasz végére már a művek elsődleges jelentése mögé látnak, azaz többféle olvasási és értelmezési stratégiával rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket.
- Cél a gondolkodásra tanítás – a tanulók kíváncsiságának és alkotókedvének megtartásával.
- A tantárgy tanításának kiemelt célja a tanulók műveltségi szintjének folyamatos növelése, melynek révén korosztályuknak, érettségüknek megfelelő ismeretekkel rendelkeznek, s ezeket az ismereteket rendszerben látják, értelmezni tudják azokat.
- Kreativitásuk olyan szintű fejlesztése, hogy az általuk tanult műfajokban, szövegtípusokban – a magyar nyelv és helyesírás szabályait tudatosan alkalmazva – képesek legyenek rövid szövegeket alkotni. Fejlődjék szókincsük, kifejezőkészségük. Az egyéni képességeikhez mérten tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkossanak megfelelő tartalmú és szerkezetű, hagyományos és digitális fogalmazásokat. Fejlődjék digitális kompetenciájuk.
- Cél, hogy a diákok különböző kommunikációs helyzetekben, szóban és írásban is helyesen, szabatosan ki tudják fejezni önmagukat. Az anyanyelvi ismeretek mindenekelőtt a nyelvhasználat tudatosítását és fejlesztését szolgálják, ide értve a tudatos szövegértési stratégiák kialakítását és a kommunikációs helyzethez illő megnyilatkozást, a toleráns nyelvhasználatot.
- Ismerjék a tananyag által előírt memoritereket, azokat értőn elő tudják adni.
- Elérendő cél az önfejlesztés igényének kialakítása a tanulóknál. Az irodalmi művek sokfélesége biztosítja kíváncsiságuk felkeltését és megtartását, önmaguk megértésének lehetőségét.
- Kiemelt feladat a tanulók segítése a tanulás tanulásában.

A magyar nyelv és az irodalom tantárgy fejlesztési céljai jórészt összehangolhatók: az alaptantervben meghatározott hat fő fejlesztési területből (anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek; irodalmi kultúra, irodalmi ismeretek szövegértés; szövegalkotás; olvasóvá nevelés; mérlegelő gondolkodás, véleményalkotás) négy mindkét tantárgy keretében fejleszthető.

A magyar nyelv és irodalom tanítása nemcsak műveltségátadást, kompetenciafejlesztést jelent, hanem érzelmi nevelést is. A diákok személyes boldogulásának, együttműködési képességeinek, társadalmi beilleszkedésének, kulturált viselkedésének érzelmi fejlődésük az alapja, ezért az értelmi intelligencia mellett fontos feladat az érzelmi intelligencia fejlesztése is.

A tanulók irodalmi fogalomtárának folyamatos bővítésekor, figyelembe kell venni a korosztály általános kognitív, érzelmi, érdeklődési sajátosságait.

A magyar nyelv és irodalom más tantárgyakhoz, műveltségterületekhez is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása a tantárgyi struktúra egyik elve. Bizonyos irodalmi témakörök feldolgozásához ajánljuk a művek filmes vagy színházi adaptációjának beépítését az órai munkába vagy a házi feladatba.

Az órakeret minimum 80%-át a törzsanyagra kell fordítani. Az órakeret 20%-át a szaktanár választása alapján a tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismétlésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre (múzeumlátogatás, színházi előadás megtekintése, előadó meghívása), kompetenciafejlesztésre, projektmunkák megalkotására lehet felhasználni. A választást segítő javaslatok a részletesen szabályozott kötelező törzsanyag mellett találhatóak.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy kötelező törzsanyagában csak lezárt, biztosan értékelhető életművek szerepelnek. Ezen felül, a választható órakeret terhére a tanár szabadon beilleszthet kortárs alkotókat, műveket a tananyagba.

Ha a szaktanár úgy ítéli meg, hogy az órakeret 100%-át a törzsanyag tanítására kell fordítania, lemondhat a választás lehetőségéről.

A törzsanyag órai feldolgozása kötelező.

Az órakeret megoszlása a következőképpen alakul:

A Nat alapján álló törzsanyag és az azt kiegészítő tartalmak, választható, ajánlott témák, művek

I. A törzsanyag

A témakörökben megadott művek a Nat-ban megfogalmazott tanulási eredmények elérését biztosítják.

II. A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

A törzsanyagon felüli ajánlott témák, művek elősegítik a pedagógus választását a helyi sajátosságoknak, az osztály érdeklődésének megfelelően.

A törzsanyagot jelentő témákra, művekre, tevékenységekre szánt órák nem vonhatók össze a szabadon választott témák, művek értelmezésére szánt órákkal. Az ajánlott, illetve választott témákra szánt órakeretet a pedagógus akkor használhatja fel, ha a törzsanyagot már feldolgozta a diákokkal.

A tananyag felépítésében is kettős szervező elv érvényesül. A képzési szakasz első felében (5–6. osztály) **témák, motívumok** uralják a tananyagot. Ezek biztosítják az egyes tanulási szakaszok közötti átmenetet, az alapkompenciák és a gondolkodás fejlesztését.

Cél, hogy a tanulók megismerjék a magyar és a világirodalom nagy korszakait, művelődéstörténeti szakaszait, az irodalmat a történelmi-társadalmi folyamatok részeként is lássák, és ismereteiket össze tudják kötni más tantárgyak tananyagaival. Ebben a képzési szakaszban válik feladattá az irodalmi műfajok megismerése és a műfaji sajátosságok,

elbeszélésmódok felismerése. Ekkor ismerkednek meg az alapvető verstani és stilisztikai jellegzetességekkel is.

5–6. ÉVFOLYAM

Az 5–6. évfolyamon az anyanyelvi kultúra oktatásában alapvető cél és feladat az alsóbb évfolyamokon megalapozott szövegértés, szövegalkotás képességének továbbfejlesztése, újabb technikák, stratégiák megismerése és alkalmazása.

Kiemelt cél a tanulók szövegalkotási képességének fejlesztése: tudjanak fogalmazni különböző kommunikációs helyzeteknek megfelelő szóhasználatú és jelentésű szövegtípusokban, gyakorolják a szövegalkotást. Folyamatosan fejlődnek íráskészségük, helyesírásuk.

Fontos cél, hogy a tanítási szakasz két éve alatt megalapozó tudást szerezzenek anyanyelvükről, törekedjenek arra, hogy anyanyelvüket szóban és írásban színvonalasan, a szöveggörnyezetnek és korosztályuknak megfelelően használják. Továbbá fejlődjenek ki az igényük a pontos és szabatos nyelvhasználatra.

A tudatos nyelvhasználat alapja az anyanyelv ismerete, a grammatikai ismeretek szövegközpontú elsajátítása. Ezek birtokában lehetséges a nyelvhasználattal kapcsolatos gyakorlati képességek fejlesztése. A hagyományos grammatikaoktatást szövegbe ágyazottan, a szövegek értelmezésében, a szövegalkotásban érdemes elsajátítaniuk.

Az 5-6. évfolyam nyelvtanoktatása elsősorban a helyesírás tudatosítására, a szövegértésre, a hagyományos és digitális kommunikáció-fejlesztésre összpontosít, illetve a nyelvi rendszer megismerésének kezdeti szakaszára (hangok, szavak, szóelemek). A nyelvi oktatás középpontjában a szövegértés és a szövegalkotás tanítása áll.

A nyelvi rendszer megismerése és tudatosítása tovább folytatódik. Fontos cél a magyar nyelv írásban és szóban történő helyes használatára való törekvés, továbbá a szövegértés és szövegalkotás gyakoroltatása.

Az 5–6. osztály irodalomoktatásának alapvető célja, hogy megőrizze és tovább szélesítse az alsó tagozaton megalapozott szépirodalmi érdeklődést és tudást. A tanulók olyan szövegekkel találkoznak, amelyek témáiknál fogva hozzájárulnak személyiségük kibontakozásához, fejlődéséhez, tudatosítják nemzetükhöz, kisebb közösségükhöz tartozásukat, továbbá, amelyek megőrzik kíváncsiságukat, játékosságukat s olvasó, gondolkodó, közösségük iránt elkötelezett emberekké teszik őket. Mindezekben a drámajátéknak mint anyagfeldolgozási módnak kitüntetett szerepe van.

Az 5–6. évfolyam tananyagai a következő nagy témák köré rendeződnek:

- Család, otthon, nemzet
- Petőfi Sándor: János vitéz

- Szülőföld, táj
- Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
- Választható magyar ifjúsági vagy meseregény
- Hősök az irodalomban
- Arany János: Toldi
- Szeretet, hazaszeretet, szerelem
- Gárdonyi Géza: Egri csillagok
- Választható világirodalmi ifjúsági regény

A témakörök tanításának célja a közvetlen személyes otthon fogalmán túl a tágabb értelemben vett kultúra mint otthon felfedeztetése. A tanulónak meg kell értenie és élnie a nemzeti, illetve a tágabb, saját kultúrkör ünnepeit (pl. egyéni és családi ünnepek, anyák napja, regionális ünnepek, karácsony).

Fontos ismernie e kulturális hagyománynak alapvető műveit. A szövegek ilyen irányú megközelítése segíti a tanulót annak felismerésében is, hogy az irodalmi művek nem csupán távoli történetek, hanem ezek a szövegek saját élete kérdéseivel is kapcsolódnak.

Továbbra is fontos cél, hogy kultúránkat, annak alapvető alkotásait, bennük példateremtő hőseit megismerje, olvasó, a szöveg több rétegét megértő diákká váljon. A képzési szakasz végén már elvárt néhány szakirodalmi kifejezés (műfaj, szókép, alakzat, verselés) biztonságos ismerete. A tanulónak – korosztályának megfelelő szinten – már értenie és értelmeznie kell ezeket a műveket. Véleményét írásban és szóban is meg kell tudnia fogalmazni. Az órákon feldolgozandó szövegek nemzeti kultúránk alapját képező művek, továbbá a kortárs gyermekirodalom alkotásai.

A képzésnek ebben a szakaszában az irodalomtudomány fogalmai csupán olyan mértékben játszanak szerepet, amennyire azok a szövegek megértéséhez, feldolgozásához szükségesek.

Magyar nyelv 5. évfolyam

Óraszám: 90/év

2,5/hét

Ajánlás az éves óraszám felosztására

Témakör sorszáma	Témakör	Óraszám
	Az 1–4. évfolyamokon tanult nyelvtani, helyesírási és nyelvhelyességi ismeretek ismételése, alkalmazása, mérése	6
I.	Kommunikáció alapjai	6
II.	Helyesírás, nyelvhelyesség játékosan	14
III.	Állandósult szókapcsolatok	5
IV.	A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak, szóösszetételek <i>Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése és alkotása -1 óra</i> <i>Olvadás, szövegértés -3 óra</i> <i>Írás, fogalmazás- 2 óra</i>	27
V.	Hangalak és jelentés	13
VI.	Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	13
VII.	Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	2
	Összefoglalás, gyakorlás, ismétlés	4

Az 5. évfolyam tananyagtartalma

Magyar nyelvtan	
TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	AJÁNLOTT TANANYAG
I. Kommunikáció alapjai	
A jelek világa	Az országunk jelképeinek eredete Történelmi jelképeink értelmezése A kommunikációs illemszabályok tudatosítása (üdvözlési szokások, SMS, chat)
A kommunikáció fogalma, tényezői	
A kommunikáció nem nyelvi jelei	
A kommunikációs kapcsolat	
A beszélgetés	
II. Helyesírás, nyelvhelyesség – játékosan	
Hang és betű, az ábécé	Megelevenedett ABC (rajzok)
Betűrend, elválasztás	Beszédtechnika
Helyesírásunk alapelvei: a kiejtés elve	Nyelvtörők
Helyesírásunk alapelvei: a szóelemzés elve	A magyar helyesírás értelemtükröző és értelem-megkülönböztető szerepe
Helyesírásunk alapelvei: a hagyomány elve	Helyesírási szótárak és helyesírási tanácsadó portálak használata
Helyesírásunk alapelvei: az egyszerűsítés elve	
III. Állandósult szókapcsolatok	
Szólások	A magyar szólások, szóláshasonlatok, közmondások eredete: O. Nagy Gábor: Mi fán
Szóláshasonlatok	

Közmondások	terem?, Kiss Gábor (Szerk.): Magyar szókincstár	
Szállóigék		
Köznyelvi metaforák		
	Az állandósult szókapcsolatok szerepe a szövegépítésben (jelentésbeli és stilisztikai többlet) A digitális kommunikáció állandósult szókapcsolatai és azok stilisztikai, jelentésbeli kifejezőereje	
IV. A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak, szóösszetételek		
Hangképzés, fonéma	A hangképzés biológiája – digitális anyagok Beszédtechnika Madarak népnyelvi megnevezésének és hangjuknak összehasonlítása A személynévadás esztétikája Az összetett szavak kialakulása, jelentésváltozása, nyelvhelyességi kérdések Idegen elemű összetett szavak és nyelvhelyességi kérdéseik A szótó és a toldalékok helyes használata Nyelvi játékok: szóalkotási módok	
A magánhangzók csoportosítása		
Magánhangzótörvények: Hangrend Illeszkedés		
Mássalhangzótörvények: Részleges hasonulás Írásban jelöletlen és jelölt teljes hasonulás Összeolvadás Rövidülés Kiesés		
A szavak szerkezete: Egyszerű és összetett szavak Szótó és toldalékok A képző, a jel, a rag		
V. Hangalak és jelentés		
Egyjelentésű szavak		A hangalak és a jelentés szerepe az írásbeli és szóbeli megnyilatkozásban Nyelvi humor Hangutánzó szavak a tanult idegen nyelvben
Többjelentésű szavak		
Azonos alakú szavak		
Rokon értelmű szavak		
Ellentétes jelentésű és hasonló alakú szavak		
Hangutánzó, hangulatfestő szavak		
VI. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban		
Felelet, szóbeli beszámoló, vázlat	Az írásbeli megnyilatkozások műfajai, műfaji jellegzetességei A szövegalkotás fázisai A szövegalkotás mint tanulási módszer Kreatív írás	
A leírás		
Az elbeszélés		
A párbeszéd		
A levél (hagyományos, elektronikus)		
A plakát, a meghívó		
A jellemzés		
VII. Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei		
A hagyományos és digitális könyv- és könyvtárhasználat	Elméleti tananyag helyett gyakorlati feladatokat javaslunk: könyvtárak, múzeumok, kiállítások felkeresése, megtekintése	
Sajtótermékek jellemző jegyei		

Témakörök, óraszám, fejlesztési feladatok és ismeretek, fogalmak

1. TÉMAKÖR: A kommunikáció alapjai

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése
- A kommunikáció nem nyelvi jeleinek megismerése, alkalmazása és üzenetének felismerése a mindennapi beszédhelyzetekben
- A nyelv zenei kifejezőeszközeinek megismerése, alkalmazása
- A hallás utáni szövegértési készség fejlesztése
- A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése
- Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása
- Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben
- Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése
- A jelek felismerése, elkülönítése, csoportosítása
- A kommunikáció tényezőinek megismerése
- A kommunikáció nem nyelvi jeleinek felismerése, alkalmazása
- A kommunikációs kapcsolat illemszabályainak tudatosítása, alkalmazása

FOGALMAK

természetes jelek, mesterséges jelek, jelrendszerek, feladó, címzett, üzenet, kód, csatorna, beszédhelyzet, arcjáték, gesztusok, testhelyzet, külső megjelenés, térköz; hangsúly, hanglejtés, tempó, hangerő, szünet, csend; megszólítás, bemutatkozás, bemutatás, kérdés, kérés

II.TÉMAKÖR: Helyesírás, nyelvhelyesség játékosan

JAVASOLT ÓRASZÁM: 14 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az alapvető helyesírási szabályok megismerése (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve)
- A megismert helyesírási esetek felismerése írott szövegekben, és tudatos alkalmazása a szövegalkotásban

FOGALMAK

hang és betű, ábécé, helyesírási alapelv (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve) elválasztás, helyes kiejtés, nyelvi normáknak megfelelő mondatalkotás, határozóragok megfelelő használata.

III.TÉMAKÖR: Állandósult szókapcsolatok

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A szókincsfejlesztése, a nyelvhelyességi szabályok alkalmazása
- Az állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások értelmezése, szerkezetének, használati körének megfigyelése
- A leggyakoribb mindennapi metaforák jelentésszerkezetének megfigyelése a beszélt és írott szövegekben – játékos gyakorlatokkal

FOGALMAK

állandósult szókapcsolat, szólás, szóláshasonlat, közmondás, szállóige, köznyelvi metaforák

IV.TÉMAKÖR: A nyelvi szintek: a beszédhang, a fonéma, a szóelemek, a szavak, az összetett szavak

JAVASOLT ÓRASZÁM: 27 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése
- A nyelvi elemzőkészség fejlesztése
- A beszédhangok képzésének megismerése, csoportosításának alapjai
- A szavak szerkezetének felismerése
- A főbb szóelemek és funkciójuk (képző, jel, rag) felismerése, elkülönítése
- A szavak jelentésbeli és pragmatikai szerepének megfigyelése a kommunikációban
- Az alapszófajok (ige, főnév, melléknév, számnév, névmás) felismerése
- Nyelvi játékok, szójátékok, szóalkotás különféle módjainak megismerése, digitális programok használatával is

FOGALMAK

beszédhang, fonéma, magánhangzó, mássalhangzó, hangkapcsolódási szabályszerűségek, szó, szóelem, egyszerű szó, összetett szó

V.TÉMAKÖR: Hangalak és jelentés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 13 ÓRA

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A hangalak és a jelentés kapcsolatának, illetve a jelentésmezőnek a felismerése
- Az egyjelentésű, a többjelentésű, az azonos alakú, az ellentétes jelentésű szavak, a rokon értelmű szavak, a hasonló alakú szavak, a hangutánzó és a hangulatfestő szavak jelentése, felismerése
- Gyakorlatszerzés a szavak jelentésviszonyainak sokféleségében

FOGALMAK

egyjelentésű, többjelentésű, hasonló alakú, ellentétes jelentésű, hangutánzó, hangulatfestő szavak, jelentésmező

VI.TÉMAKÖR: Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban

JAVASOLT ÓRASZÁM: 13 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Szöveghű, értő szövegolvasás gyakorlása
- Különféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása
- Reflektálás a szöveg tartalmára
- Olvasási stratégiák alkalmazása
- A szóbeli és írásbeli szövegalkotási készség fejlesztése
- A kreatív írás gyakorlása
- Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata
- Szövegtípusok I. (feleletterv, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat) jellemzőinek felismerése, alkalmazása
- Szövegtípusok II. (elbeszélés, leírás, jellemzés, könyvismertetés, hagyományos levél, elektronikus levél: e-mail) jellemzőinek felismerése, alkalmazása
- Szövegtípusok III. (plakát, meghívó) jellemzőinek felismerése, alkalmazása
- Helyesírási és a szövegtípusoknak megfelelő alapvető szövegszerkesztési szabályok ismerete

FOGALMAK

elbeszélés, leírás, feleletterv, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat, jellemzés, levél, elektronikus levél, plakát, meghívó, könyvismertető

VII.TÉMAKÖR: Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A könyvtárak típusaival és jellemzőivel való ismerkedés
- Megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunka végzése a könyvtárban és digitális felületeken
- Az információ-keresés, –gyűjtés alapvető technikáinak gyakorlása
- Megadott szempontok alapján reflexió megfogalmazása a könyvtárban szerzett tapasztalatokról

Fogalmak: könyvtár, katalógus, digitális adattárak, múzeum, kiállítás, gyűjtemény, sajtó, folyóirat, rovat, célcsoport, könyvismertetés

A továbbhaladás feltételei

- A tanuló a mindennapi kommunikációs helyzetekben alkalmazza helyesen a kapcsolatteremtés és a kapcsolattartás udvarias formáit. Törekedjen az egyszerű, érthető, hatékony közlésre. Értse meg mások rövidebb szóbeli üzeneteit, legyen képes azokat összefoglalni. Alkalmazza a kérdés és a tudakozódás szóbeli formáit a közléshelyzetnek megfelelően.
- A tanuló ismerje a szövegszerkesztés állomásait. Legyen képes tanári segítséggel a szövegalkotáshoz anyagot gyűjteni, önállóan rövid, 6-8 mondatos elbeszélést, leírást és jellemzést fogalmazni saját élményei, képzelete, valamint filmek és olvasmányok alapján.
- Írásbeli munkái áttekinthetők, rendezettek, olvashatóak legyenek.
- Helyesírását önellenőrzéssel vizsgálja felül, szükség esetén javítsa.
- A tanuló ismerje a főbb beszélszervek működését. Ismerje fel a magánhangzókat, a mássalhangzókat. Ismerje a hangok csoportosításának a főbb szempontjait (rövid és hosszú, mély és magas magánhangzók, rövid és hosszú, zöngés és zöngétlen mássalhangzók). Ismerje a magánhangzó-törvényeket: hangrend és illeszkedés elve.
- Ismerje a betűrendbe sorolásnak, az elválasztásnak és a kelezésnek a fontosabb szabályait. Legyen képes a Magyar helyesírási szabályzatot tanári segítséggel használni.
- Ismerje a szavak szerkezetét. Legyen képes felbontani a szavakat alkotóelemeikre: szótő és toldalékok, azon belül képző, jel, rag. Tudja az összetett szavakat előtagra és utótagra bontani.
- Legyen képes megnevezni a helyesírási alapelveket, ismerje fel saját munkáiban a főbb helyesírási alapelvek alkalmazásának az eseteit, törekedjen a tanult helyesírási szabályok alkalmazására.
- A tanuló ismerje fel és nevezze meg a hangutánzó, a hangulatfestő, a hasonló alakú, az egy- és a többjelentésű, az azonos alakú, a rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavakat a szövegben, törekedjen megfelelő használatukra a fogalmazásokban. Tudja segítséggel használni a Magyar szinonimaszótárt és a Magyar értelmező kéziszótárt.
- Ismerjen minimum 10-10 magyar közmondást és szólást, azokat tudja értelmezni megfelelő szövegek környezetben.
- A tanuló legyen képes mások türelmes meghallgatására és véleményének rövid, kulturált megfogalmazására. Tudjon 2-3 mondatban a mindennapi és olvasmányélményeiről mesélni.
- Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával, ítélőképessége, erkölcsi, esztétikai és történelmi érzéke legyen az életkori sajátosságoknak megfelelően fejlett.
- Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek fejlesztése területén. Az anyanyelvi részképességeinek fejlettsége legyen összhangban, harmonikusan fejlődjön.
- A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette.

Értékelés

Az értékelés összetevői

- Beszédértés
- Szókincs
- Kiejtés
- Az olvasáshoz való viszonyulás
- Olvasástechnika
- Néma olvasás - szövegértés
- Az íráshoz való viszonyulás
- Íráskép
- Írástempó
- Füzetvezetés
- Helyesírás
- Önellenzés

A tanuló értékelésének területei

- a gyermek képességei, kompetenciái és ezek fejlődése
- feladattudata, feladattartása
- az otthoni és az iskolai munka intenzitása
- tanulási motivációja
- órai teljesítménye
- a gyermek tantárgyi fejlődése
- együttműködése a tanárral és az osztálytársakkal
- fegyelme, emlékezete, koncentrációképesége, gondolkodása

Az értékelés formái

A tanulók minden tanórai (felelet, kiselőadás, órai aktivitás) és tanórán kívüli (házi feladat, gyűjtő munka, szorgalmi feladat) tevékenysége értékelésre kerül.

Az értékelés történhet:

- szóban / dicsérettel, minősítéssel/
- írásban pontozással, érdemjeggyel, osztályzattal

Az írásban történő értékelést kap a tanuló:

- szóbeli beszámoltatásért: felelet
kiselőadás

Jeles érdemjegyet kap az a tanuló, aki az adott tananyagot önállóan, összefüggően, érthetően, a szakszókincset használva elmondja. A feltett kérdésekre helyesen tud válaszolni.

Jó érdemjegyet kap az a tanuló, aki az adott tananyagot - kérdésekkel segítve – nagyrészt önállóan elmondja. A feltett kérdésekre általában tudja a választ.

Közepes érdemjegyet kap a tanuló, ha az anyagot nem tudja önállóan összefoglalni, csak kérdések segítségével, és bizonytalanság tapasztalható.

Elégséges érdemjegyet kap a tanuló, ha a tananyagot kérdések segítségével 50 százalékosan tudja.

Elégtelen érdemjegyet kap a tanuló, ha a tananyagot kérdések segítségével sem tudja 50 százalékos eredménnyel elmondani.

- írásbeli beszámoltatásért: felmérő
 - témazáró
 - feladatlap
 - írásbeli felelet (röpdolgozat)
 - tesztek

Az írásbeli feladatok értékelésekor az elért pontszám érdemjegyekre történő átváltásakor a következő arányok érvényesek:

- jeles: 90 - 100 %
- jó: 75 - 89%
- közepes: 51 – 74 %
- elégséges: 31 - 50 %
- elégtelen: 0 - 30 %

A félévi és a tanév végi osztályzat megállapítása a következő szempontok alapján történik:

Jeles kap az a tanuló, aki a tanulmányaiban kiemelkedő teljesítményt nyújt, aktív. A törzsanyagot elsajátítja és megfelelő szinten alkalmazni is tudja. Gondolatait szóban és írásban áttekinthető formában képes kifejezni. Az órákra rendszeresen készül.

Jó minősítésű az a tanuló, akinek kisebb hiányosságai vannak, de törekszik ismereteinek önálló kifejezésére. Az órákra rendszeresen készül.

Közepes minősítésű az a tanuló, akinek az órákra való készülése nem elég egyenletes. Ismereteit kisebb tanári segítséggel képes csak alkalmazni.

Elégségest kaphat az a tanuló, aki teljesíti a helyi tantervi minimum követelményeit.

Elégtelen minősítésű az a tanuló, aki nem tesz eleget a minimális tantárgyi követelményeknek.

Magyar irodalom 5. évfolyam

Óraszám: 72/év
2/hét

Ajánlás az éves óraszám felosztására

Témakör sorszám	Témakör	Óraszám
	Az 1–4. évfolyamokon tanult olvasási, szövegértési, szövegalkotási, irodalmi ismeretek ismételése, alkalmazása, mérése	6
I.	Család, otthon, nemzet – kispikái alkotások (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások	18
II.	Petőfi Sándor: János vitéz	20
III.	Szülőföld, táj – lírai és kispikái alkotások	8
IV.	Próza nagyepika – ifjúsági regény 1. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	10
V.	Egy szabadon választott meseregény elemzése	4
	Összefoglalás, gyakorlás, ismétlés	6

Az 5. évfolyam tananyag tartalma

Irodalom	
TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	AJÁNLOTT MŰVEK
I. Család, otthon, nemzet	
Weöres Sándor: Buba éneke	Nemes Nagy Ágnes: Bors néni könyve - részletek
Petőfi Sándor: Egy estém otthon Füstbe ment terv Magyar vagyok	Móra: Csalóka Péter Petőfi Sándor: Arany Lacinak
Arany János: Családi kör	Ágh István: Virágosat álmodtam
Kányádi Sándor: Nagyanyó-kenyér	Kányádi Sándor: Befagyott a Nyárád
Fehérlófia	
	Tündérszép Ilona és Árgyélus
Az égig érő fa (magyar népmese)	
Arany János: Rege a csodaszarvasról	Attila földje (népmese)
Görög mítosz: Daidalosz és Ikarosz	
Bibliai történetek A világ teremtése Noé, Jézus születése,	Az Édenkert története József Attila: Betlehemi királyok Jókai Mór: Melyiket a kilenc közül? Dávid és Góliát, további bibliai történetek

A betlehemi királyok	
II. Petőfi Sándor: János vitéz	
III. Szülőföld, táj	
Petőfi Sándor: Szülőföldemen	Petőfi Sándor: Távolból Ady Endre: Föl-földobott kő
Petőfi Sándor: Az alföld	
Petőfi Sándor: Úti levelek (részlet)	
Nagy László: Balatonparton	
Weöres Sándor: Tájkép	
IV. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	
V. Választható magyar ifjúsági vagy meseregény	
Móra Ferenc: Csilicsali Csalavári Csalavér Szabó Magda: Tündér Lala Fekete István: A koppányi aga testamentuma Fekete István: Bogáncs (Egy kiválasztása kötelező.)	

Témakörök, óraszám, fejlesztési feladatok és ismeretek, fogalmak

TÉMAKÖR: Család, otthon, nemzet – kispikái (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások

JAVASOLT ÓRASZÁM: 18 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A családi és baráti kapcsolatok sokféleségének megismerése irodalmi szövegek által
- Különböző korokban keletkezett, különböző műfajú szövegek tematikus rokonságának, problémafelvetéseinek tanulmányozása
- A korábban megismert műfajokhoz (pl. mese, monda) kapcsolódó elemzési szempontok alkalmazása hasonló témájú szövegekben
- Személyes vélemény megfogalmazása a szövegekben felvetett problémákról, azok személyes élethelyzethez kapcsolása

FOGALMAK

népmese, mese, mesealak, meseformálás, meseszám, kaland, motívum, monda, rege, mítosz, valamint a témakörhöz választott szövegek elemzéséhez kapcsolódó fogalmak: hagyomány, nemzeti hagyomány, nemzeti kultúra, hazaszeretet, eredetmonda, dal, életkép, idill, lírai én

TÉMAKÖR: Petőfi Sándor: János vitéz

JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A mű szövegének közös órai feldolgozása
- A mű cselekményének megismerése, fő fordulópontjainak értelmezése
- A költői szöveg részletének és más médiumbeli megjelenítésének (rajzfilm, színmű, illusztráció, stb.) összehasonlítása
- A szöveg néhány részletében a poétikai eszközök felismerése, szerepük értelmezése: verselés, szóképek, alakzatok
- Alapvető verstani és műfaji fogalmak megismerése, alkalmazása a mű bemutatásakor

FOGALMAK

verses epika, elbeszélő költemény; ütemhangsúlyos verselés, verssor; felező tizenkettes, páros rím; hasonlat, metafora, megszemélyesítés; párhuzam, ellentét

TÉMAKÖR: Szülőföld, táj

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- A tájhoz, környezethez fűződő érzéseket, gondolatokat kifejező szövegek megértése, összehasonlítása
- A táj- és környezetfestés eszközeiként szolgáló nyelvi formák megfigyelése lírai és prózai szövegekben
- A nyelv változó természetének megfigyelése különböző példák alapján
- A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése
- Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó földrajzi kérdések megbeszélése
- A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival
- Irodalmi atlasz vagy térkép használata
- A szövegek vizuális értését erősítő ábrák, illusztrációk készítése különböző technikákkal
- Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése

FOGALMAK

hagyomány, napló, személyesség, tájleírás, téma, útleírás

TÉMAKÖR: Prózai nagyepika – Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
- A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése
- Egyes szereplők jellemzése
- Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása
- A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban

FOGALMAK

Az epikai mű szerkezete: előkészítés, cselekmény, fordulat, bonyodalom, tetőpont, megoldás, végkifejlet, helyszín, főszereplő, mellékszereplő

TÉMAKÖR: Egy szabadon választott magyar mese- vagy ifjúsági regény elemzése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése, és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
- A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése
- Egyes szereplők jellemzése
- Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása
- A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Petőfi Sándor: János vitéz
Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
Választható magyar ifjúsági vagy meseregény (a táblázatban felsorolt művek közül a szaktanár jelöli ki)

MEMORITEREK:

Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék
Petőfi Sándor: János vitéz (részletek)
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem
Arany János: Rege a csodaszarvasról (részlet)
Arany János: Családi kör (részlet)

A továbbhaladás feltételei

- A tanulók legyenek képesek tanári segítséggel a tanult művekről rövid, egyszerű tartalmi, szerkezeti és stilisztikai elemzést készíteni.
- Saját szavaikkal fogalmazzák meg a véleményüket, ítéletüket.
- Tudják pontosan meghatározni néhány mű versformáját, ritmusát, műfaját.
- Írásbeli szövegalkotásban, feleleteikben használják a szakkifejezéseket, értelmezéseikben váljon hangsúlyossá az esztétikai szempont, törekedjenek a pontosságra, szakszerűsésre, szóbeli feladataikban a pontosságra, a helyes beszédre.
- Megbeszélések, viták alkalmával legyenek türelmes vitapartnerek, saját véleményüket tudják határozottan képviselni.
- Értelmesen és pontosan tudják felolvasni a szövegeket, a kívülről mondott szövegeket pontosan, tisztán, tagoltan, megfelelő ritmusban tudják elmondani.
- Az irodalmi művek dramatizálása során a verbális eszközökön kívül a nonverbális eszközöket is alkalmazzák.
- Tudják csoportosítani a meséket, ismerjék a népmesék legfőbb jellemző vonásait. A mesetípusokhoz tudjanak példaszöveget rendelni. Tegyenek különbséget a népmese és műmese között, tudjanak híresebb mesegyűjtőkről, gyűjteményekről, magyar és külföldi meseírókról. Ismerjék föl a mesék műfaji sajátosságait, tegyenek különbséget mese és valóság között, tudjanak felsorolni magyar mesehősöket. Tudják külön választani történelmünk valóságos hőseit tőlük. Ismerjék a népköltészet mitológiai, vallási gyökereit.

- Saját szavakkal idézzék fel a János vitéz tartalmát, ismerjék fel a műben előforduló legegyszerűbb költő képeket (metafora, hasonlat, megszemélyesítés, metonímia), kifejezőeszközöket. A mű első része kötelező, a többi részből választható 20 versszak a cselekmény fontossága alapján.
- A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette.

Értékelés

Az értékelés összetevői

- Beszédértés
- Szókincs
- Kiejtés
- Az olvasáshoz való viszonyulás
- Olvasástechnika
- Néma olvasás - szövegértés
- Az íráshoz való viszonyulás
- Íráskép
- Írástempó
- Füzetvezetés
- Helyesírás
- Önellenzés

A tanuló értékelésének területei

- a gyermek képességei, kompetenciái és ezek fejlődése
- feladattudata, feladattartása
- az otthoni és az iskolai munka intenzitása
- tanulási motivációja
- órai teljesítménye
- a gyermek tantárgyi fejlődése
- együttműködése a tanárral és az osztálytársakkal
- fegyelme, emlékezete, koncentráló képessége, gondolkodása

Az értékelés formái

A tanulók minden tanórai (felelet, kiselőadás, órai aktivitás) és tanórán kívüli (házi feladat, gyűjtő munka, szorgalmi feladat) tevékenysége értékelésre kerül.

Az értékelés történhet:

- szóban / dicsérettel, minősítéssel/
- írásban pontozással, érdemjeggyel, osztályzattal

Az írásban történő értékelést kap a tanuló:

- szóbeli beszámoltatásért: felelet
kiselőadás

Jeles érdemjegyet kap az a tanuló, aki az adott tananyagot önállóan, összefüggően, érthetően, a szakszókincset használva elmondja. A feltett kérdésekre helyesen tud válaszolni.

Jó érdemjegyet kap az a tanuló, aki az adott tananyagot - kérdésekkel segítve – nagyrészt önállóan elmondja. A feltett kérdésekre általában tudja a választ.

Közepes érdemjegyet kap a tanuló, ha az anyagot nem tudja önállóan összefoglalni, csak kérdések segítségével, és bizonytalanság tapasztalható.

Elégséges érdemjegyet kap a tanuló, ha a tananyagot kérdések segítségével 50 százalékosan tudja.

Elégtelen érdemjegyet kap a tanuló, ha a tananyagot kérdések segítségével sem tudja 50 százalékos eredménnyel elmondani.

Memoriterek értékelésének szempontjai:

- megfelelően tagolt, érthető beszéd
 - megfelelő hangerő
 - hangsúly
 - szöveghűség
 - szövegértés
-
- írásbeli beszámoltatásért: felmérő
 - témazáró
 - feladatlap
 - írásbeli felelet (röpdolgozat)
 - tesztek

Az írásbeli feladatok értékelésekor az elért pontszám) érdemjegyekre történő átváltásakor a következő arányok érvényesek:

- jeles: 90 - 100 %
- jó: 75 - 89%
- közepes: 51 – 74 %
- elégséges: 31 - 50 %
- elégtelen: 0 - 30 %

A félévi és a tanév végi osztályzat megállapítása a következő szempontok alapján történik:

Jelest kap az a tanuló, aki a tanulmányaiban kiemelkedő teljesítményt nyújt, aktív. A törzsanyagot elsajátítja és megfelelő szinten alkalmazni is tudja. Gondolatait szóban és írásban áttekinthető formában képes kifejezni. Az órákra rendszeresen készül.

Jó minősítésű az a tanuló, akinek kisebb hiányosságai vannak, de törekszik ismereteinek önálló kifejezésére. Az órákra rendszeresen készül.

Közepes minősítésű az a tanuló, akinek az órákra való készülése nem elég egyenletes. Ismereteit kisebb tanári segítséggel képes csak alkalmazni.

Elégségest kaphat az a tanuló, aki teljesíti a helyi tantervi minimum követelményeit.

Elégtelen minősítésű az a tanuló, aki nem tesz eleget a minimális tantárgyi követelményeknek.

Magyar nyelv 6. évfolyam

Óraszám: 72/év
2/hét

Ajánlás az éves óraszám felosztására

Témakör sorszám	Témakör	Óraszám
	Tanév eleji ismétlés, mérések	8
I.	Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	2
II.	Kommunikáció	6
III.	Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók	50
	Összefoglalás, gyakorlás, ismétlés	6

A 6. évfolyam tananyagtartalma

Magyar nyelvtan	
TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	AJÁNLOTT TANANYAG
I. Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	
A hagyományos és digitális könyv- és könyvtárhasználat	Elméleti tananyag helyett gyakorlati feladatokat javasolunk: könyvtárak, múzeumok, kiállítások felkeresése, megtekintése
Sajtótermékek jellemző jegyei	
II. Kommunikáció alapjai	
A jelek világa	Az országunk jelképeinek eredete
A kommunikáció fogalma, tényezői	Történelmi jelképeink értelmezése
A kommunikáció nem nyelvi jelei	A kommunikációs illemszabályok tudatosítása
A kommunikációs kapcsolat	(üdvözlési szokások, SMS, chat)
A beszélgetés	

III. Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók

Szóelemek, szófajok	Tulajdonnevek köznevesülése
Az ige fogalma	Köznevek tulajdonnévvé válása
Az igeidők	Történelmi ragadványnevek
Az igemódok	Melléknevek főnevesülése
Az ige ragozása	Melléknevek metaforikus jelentése
A leggyakoribb igeképzők	Emberi tulajdonságok megjelenése az állandósult szókapcsolatokban
Az igék helyesírása	A számnevek megjelenése az állandósult szókapcsolatokban, mondókákban
A határozószó	Karinthy Frigyes: Tegeződés
A főnév	Többszófajúság
Személynevek és helyesírásuk	Szófajváltás
A földrajzi nevek és helyesírásuk	Az állandósult szókapcsolatok és a szófajok
Az állatnevek, égitestek, márkanevek és helyesírásuk	Az igenevek kapcsolata a többi szófajjal
Az intézménynevek, címek, díjak és helyesírásuk	A névmások szerepe a mondat- és szövegépítésben
A melléknév	Hagyományos és digitális helyesírási szótárak és portálok használata
A melléknevek helyesírása	A szófajok használatának nyelvhelyességi kérdései
A számnév	
A számnév helyesírása	
A névmások	
A személyes és birtokos névmás	
A kölcsönös és visszaható névmás	
A mutató és kérdő névmás	
A vonatkozó, határozatlan és általános névmás	
Az igenevek: A főnévi igenév A melléknévi igenév A határozói igenév	
Viszonyszók, mondatszók	

Témakörök, óraszám, fejlesztési feladatok és ismeretek, fogalmak

I.TÉMAKÖR: Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A könyvtárak típusaival és jellemzőivel való ismerkedés
- Megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunka végzése a könyvtárban és digitális felületeken
- Az információ-keresés, –gyűjtés alapvető technikáinak gyakorlása
- Képzőművészeti gyűjtemények megismerése vezetéssel

- Részvétel múzeumpedagógiai és könyvtárismereti foglalkozáson, és az azt előkészítő osztálytermi órán
- Néhány sajtótermék szerkezetének, tartalmának áttekintése
- Megadott szempontok alapján reflexió megfogalmazása a múzeumban, színházban, könyvtárban szerzett tapasztalatokról

Fogalmak: múzeum, kiállítás, gyűjtemény, sajtó, folyóirat, rovat, célcsoport, könyvismertetés

II.TÉMAKÖR: A kommunikáció alapjai

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása
- Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben
- Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése
- A jelek felismerése, elkülönítése, csoportosítása
- A kommunikáció tényezőinek megismerése
- A kommunikáció nem nyelvi jeleinek felismerése, alkalmazása
- A kommunikációs kapcsolat illemszabályainak tudatosítása, alkalmazása

FOGALMAK

természetes jelek, mesterséges jelek, jelrendszerek, feladó, címzett, üzenet, kód, csatorna, beszédhelyzet, arcjáték, gesztusok, testhelyzet, külső megjelenés, térköz; hangsúly, hanglejtés, tempó, hangerő, szünet, csend; megszólítás, bemutatkozás, bemutatás, kérdés, kérés

III.TÉMAKÖR: Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók

JAVASOLT ÓRASZÁM: 50 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Helyesírási készség fejlesztése
- A szójelentés, a metaforikus jelentés, a több szófajúság megismerése
- A szavak jelentésbeli szerepe és gyakorlati alkalmazása a szóbeli és írásbeli kommunikációban
- A szófajok felismerése helyes leírása a mondatban és a szövegben: ige, főnév, számnév, határozószó, igenevek, névmások, viszonyszók, mondatszók
- Az iskolai helyesírási segédeszközök: szótár, szabályzat és helyesírási portálok önálló használata
- Különféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása
- Szóbeli és írásbeli fogalmazási készség fejlesztése
- Reflektálás a szöveg tartalmára
- A szöveghű és értő szövegolvasás gyakorlása

- A hagyományos és a digitális íráshasználat fejlesztése
- A kreatív írás gyakorlása
- A helyesírási készség fejlesztése
- A mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése
- A nyelvi elemzőkészség kialakítása

FOGALMAK

szó, szóelem, szófajok: ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, igenevek, névmások, viszonyszók, mondatok

A továbbhaladás feltételei

- A tanuló igazodjon el a mindennapi páros és csoportos kommunikációs helyzetekben. Megfelelően alkalmazza a kapcsolatteremtés és a kapcsolattartás udvarias formáit, figyelje és tudja értelmezni partnerei kommunikációs nem nyelvi jeleit. Törekedjen az egyszerű, érthető, hatékony közlésre. Legyen képes mások rövidebb szóbeli üzeneteit megérteni, összefoglalni és továbbadni.
- Legyen képes egy kb. 200-250 szavas írott (szépirodalmi, dokumentum- és ismeretterjesztő) szöveg átfogó megértésére, a szövegből információk visszakeresésére. Tudja a szöveg tartalmát összefoglalni, róla önállóan vázlatot készíteni. Legyen képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját véleményét szóban megfogalmazni. •
- Az anyaggyűjtés során tanári segítséggel tudjon jegyzetet készíteni.
- Legyen képes tanári irányítással a szövegalkotáshoz anyagot gyűjteni, önállóan rövid, 8-10 mondatos elbeszélést, leírást és jellemzést fogalmazni saját élményei, képzelete, valamint filmek és olvasmányok alapján.
- Ismerje föl és tudja megnevezni a legáltalánosabb sajtótermékeket (napi-, hetilap, folyóirat).
- A tanuló ismerje föl a főbb szófajok (ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, igenevek, névmások, névelő, névutó, kötőszó, igekötő) általános jellemzőit, alaki sajátosságait. Ismerje fel őket az írott szövegekben, és tudja megnevezni őket. Ismerje és tudja alkalmazni mindennapi írásbeli alkotásaiban az ige, a főnévek (különös tekintettel a tulajdonnevek), a számnevek és melléknevek legáltalánosabb helyesírási szabályait és nyelvhelyességi tudnivalóit.
- Ismerje a szóképzés fogalmát, és tudjon néhány képzőt megnevezni és fölismerni. Ismerje fel a legfontosabb jeleket, amelyek a törzsanyagban megtalálhatók.
- A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette.

Értékelés

Az értékelés összetevői

- Beszédértés
- Szókincs
- Kiejtés

- Az olvasáshoz való viszonyulás
- Olvasástechnika
- Néma olvasás - szövegértés
- Az íráshoz való viszonyulás
- Íráskép
- Írástempó
- Füzetvezetés
- Helyesírás
- Önellenzés

A tanuló értékelésének területei

- a gyermek képességei, kompetenciái és ezek fejlődése
- feladattudata, feladattartása
- az otthoni és az iskolai munka intenzitása
- tanulási motivációja
- órai teljesítménye
- a gyermek tantárgyi fejlődése
- együttműködése a tanárral és az osztálytársakkal
- fegyelme, emlékezete, koncentrációképesége, gondolkodása

Az értékelés formái

A tanulók minden tanórai (felelet, kiselőadás, órai aktivitás) és tanórán kívüli (házi feladat, gyűjtő munka, szorgalmi feladat) tevékenysége értékelésre kerül.

Az értékelés történhet:

- szóban / dicsérettel, minősítéssel/
- írásban pontozással, érdemjeggyel, osztályzattal

Az írásban történő értékelést kap a tanuló:

- szóbeli beszámoltatásért: felelet
kiselőadás

Jeles érdemjegyet kap az a tanuló, aki az adott tananyagot önállóan, összefüggően, érthetően, a szakszókincset használva elmondja. A feltett kérdésekre helyesen tud válaszolni.

Jó érdemjegyet kap az a tanuló, aki az adott tananyagot - kérdésekkel segítve – nagyrészt önállóan elmondja. A feltett kérdésekre általában tudja a választ.

Közepes érdemjegyet kap a tanuló, ha az anyagot nem tudja önállóan összefoglalni, csak kérdések segítségével, és bizonytalanság tapasztalható.

Elégséges érdemjegyet kap a tanuló, ha a tananyagot kérdések segítségével 50 százalékosan tudja.

Elégtelen érdemjegyet kap a tanuló, ha a tananyagot kérdések segítségével sem tudja 50 százalékos eredménnyel elmondani.

- írásbeli beszámoltatásért: felmérő
 - témazáró
 - feladatlap
 - írásbeli felelet (röpdolgozat)
 - tesztek

Az írásbeli feladatok értékelésekor az elért pontszám) érdemjegyekre történő átváltásakor a következő arányok érvényesek:

- jeles: 90 - 100 %
- jó: 75 - 89%
- közepes: 51 – 74 %
- elégséges: 31 - 50 %
- elégtelen: 0 - 30 %

A félévi és a tanév végi osztályzat megállapítása a következő szempontok alapján történik:

Jelest kap az a tanuló, aki a tanulmányaiban kiemelkedő teljesítményt nyújt, aktív. A törzsanyagot elsajátítja és megfelelő szinten alkalmazni is tudja. Gondolatait szóban és írásban áttekinthető formában képes kifejezni. Az órákra rendszeresen készül.

Jó minősítésű az a tanuló, akinek kisebb hiányosságai vannak, de törekszik ismereteinek önálló kifejezésére. Az órákra rendszeresen készül.

Közepes minősítésű az a tanuló, akinek az órákra való készülése nem elég egyenletes. Ismereteit kisebb tanári segítséggel képes csak alkalmazni.

Elégségest kaphat az a tanuló, aki teljesíti a helyi tantervi minimum követelményeit.

Elégtelen minősítésű az a tanuló, aki nem tesz eleget a minimális tantárgyi követelményeknek.

Magyar irodalom 6. évfolyam

Óraszám: 72/év
2/hét

Ajánlás az éves óraszám felosztására

Témakör sorszáma	Témakör	Óraszám
	Tanév eleji ismétlés, mérések	5
I.	Hősök az irodalomban	12
II.	Arany János: Toldi	21

III.	Szeretet, hazaszeretet, szerelem	13
IV.	Prózai nagyepika – ifjúsági regény 2. - Gárdonyi Géza: Egri csillagok	12
V.	Szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény	5
	Összefoglalás, rendszerezés, gyakorlás, ismétlés	4

A 6. évfolyam tananyagtartalma

I. Hősök az irodalomban	
<i>1. Hagyomány és irodalom</i>	
Arany János: Mátyás anyja	Szimónidész: A thermopülei hősök sírfelirata
Arany János: A walesi bárdok	
Hősök-mondák:	
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Beckó vára vagy Csörsz árka</i> • <i>Szent László legendája vagy Lehel kürtje</i> <p><i>A párok közül az egyik kötelező, a másik a választható művek közé kerül.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Kittenberger Kálmán: Oroszlánvadászataimból (részlet) vagy Széchenyi Zsigmond: Csui (részlet) (Választható)</i> • <i>Torna vára (Felvidék) vagy Tordai hasadék (Erdély) vagy A Lendvai vár (Muravidék) vagy délvidéki Mátyás-mondák</i> <p><i>(A felsoroltak közül az egyik kötelező. Lehetőség van arra, hogy a tanárok a saját régiójuk mondáit válasszák.)</i></p>	
<i>2. Irodalom és mozgókép</i>	
Fazekas Mihály: Lúdas Matyi	
II. Arany János: Toldi	
III. Szeretet, hazaszeretet, szerelem	
Bibliai történetek Mária és József története Jézus tanítása a gyermekekről (karácsonyi ünnepkör)	Ady Endre: Karácsony Dsida Jenő: Itt van a szép karácsony Juhász Gyula: Karácsony felé Fekete István: Róráte Kányádi Sándor: Hattyúdal Reményik Sándor: A karácsonyfa énekel
	Lázár Ervin: Az élet titka (Eredeti üzenet)
Kölcsey Ferenc: Himnusz	Radnóti Miklós: Nem tudhatom
Vörösmarty Mihály: Szózat	Szendrey Júlia: Magyar gyermek éneke
Petőfi Sándor: Honfidal	

	Irodalom és mozgókép Hollós László–Dala István: Szerelmes földrajz/ vagy Rockenbauer Pál: Másfélmillió lépés Magyarországon (részlet, lehetőleg a saját régióról)
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem	Kőműves Kelemen Szerelem a népdalokban: Tavaszi szél vizet áraszt A csitári hegyek alatt
Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert...	
Radnóti Miklós: Bájoló	
IV. Gárdonyi Géza: Egri csillagok	
V. Választható világirodalmi ifjúsági regény	
Daniel Defoe: Robinson Crusoe vagy Antoine de Saint-Exupéry: A kis herceg	

Témakörök, óraszám, fejlesztési feladatok és ismeretek, fogalmak

I.TÉMAKÖR: Hősök az irodalomban

JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az olvasott szöveg szereplőiről, a megjelenített élethelyzetekről szóban és írásban véleményt fogalmaz meg
- A hősiesség különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása
- A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése
- A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése
- Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó történelmi, földrajzi kérdések megbeszélése
- Irodalmi atlasz vagy térkép használata
- Kisebbségi projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése

FOGALMAK

próbatétel, ismétlődő motívum, időmértékes verselés, vándortéma; daktilus, spondeus, hexameter; epigramma, ballada, vígballada, népballada, műballada, balladai homály, kihagyás

II.TÉMAKÖR: Arany János: Toldi

JAVASOLT ÓRASZÁM: 21 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A mű szövegének közös órai feldolgozása
- Az olvasás és megértés nyelvi nehézségeinek feltárása, szókincs bővítés és olvasási stratégiák fejlesztése
- Az elbeszélő költemény műfaji jellemzőinek felismerése, értelmezése a mű vonatkozásában
- Az alkotás néhány stíluselemének megfigyelése (pl. verselés, szóképek, alakzatok)

- A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek (bűn, bosszú, megtisztulás, testvérvizsoly stb.) megtárgyalása
- Az elbeszélői szerepek (narráció, költői kiszólások, rokonszenv) felismerése, értelmezése a jelentésteremtésben

FOGALMAK

verses epika, elbeszélő költemény; s, előhang, epizód, késleltetés; allegória; fokozás, túlzás, megszólítás

III.TÉMAKÖR: Szeretet, hazaszeretet, szerelem

JAVASOLT ÓRASZÁM: 13 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az olvasott szöveg szereplőinek érzelmeiről, gondolatairól, az élethelyzetekről vélemény megfogalmazása szóban és írásban
- A szeretet, szerelem, hazaszeretet különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása
- A téma megjelenítését különböző korokban és műfajokban szolgáló nyelvi formák elkülönítése lírai és prózai szövegekben
- A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése
- A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival
- Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése

FOGALMAK

líra, lírai alany, lírai én, téma, motívum; versforma, rímszerkezet, keresztrím, alliteráció; dal, népdal

IV.TÉMAKÖR: Prózai nagyepika – Gárdonyi Géza: Egri csillagok

JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
- A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel
- A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése
- A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban
- Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével

FOGALMAK

történelmi regény, elbeszélő, időszerkezet, több szálon futó cselekmény, jellemek

V.TÉMAKÖR: Egy szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
- A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel
- A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése
- A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban
- Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével

FOGALMAK

A korábban tanult poétikai fogalmak alkalmazása a választott regénynek megfelelően

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Arany János: Toldi
Gárdonyi Géza: Egri csillagok
Választható világirodalmi ifjúsági regény (a táblázatban felsorolt művek közül a szaktanár jelöli ki)

MEMORITEREK:

Arany János: A walesi bárdok (részlet)
Arany János: Toldi (részletek)
Kölcsey Ferenc: Himnusz (1-2. vsz.)
Vörösmarty Mihály: Szózat (1. és 2. vsz.+13. és 14. vsz.)

A továbbhaladás feltételei

- A tanulók tudjanak kívülről 6-8 verset, néhány prózarészletet és egy-két drámai jelenetet.
- Legyenek képesek tanári segítség nélkül is a tanult művekről rövid, egyszerű tartalmi, szerkezeti és stilisztikai elemzést készíteni.
- Ismerjék fel néhány fontosabb mű versformáját, ritmusát, műfaját.
- Írásbeli szövegalkotásban, feleletekben használják a szakkifejezéseket is, értelmezésekben váljon hangsúlyossá az esztétikai szempont. Tágabb összefüggések figyelembevételével fogalmazzák meg véleményüket, ítéleteiket. Ismerjék és alkalmazzák a levélforma ismertetőjegyeit.
- Egy-egy óra anyagáról, egy-egy altémáról tudjanak önállóan vázlatot készíteni, saját vázlataik alapján tudjanak felkészülni.
- Megbeszélések, viták alkalmával legyenek türelmes vitapartnerek, saját véleményüket tudják határozottan képviselni. Érvelési kultúrájuk legyen toleráns, tudják csoportosítani és szembeállítani az érveket. Legyenek képesek a témával adekvát területről keresni indokokat, magyarázatokat, bizonyítékokat. Kulturáltan tudjanak kommunikálni egymással.

- A tanulók tudják csoportosítani a mondákat, legalább egy hosszabb vagy két rövidebb mondát tudjanak kívülről.
- Ismerjék a ballada műfaji jellemzőit.
- Értelmesen és pontosan tudják felolvasni a szövegeket, a kívülről mondott szövegeket tisztán, tagoltan, megfelelő ritmusban tudják elmondani. Hangos olvasásuk legyen a szövegműfajához és a témához illő.
- Szituációs gyakorlatokban legyenek képesek a karakter megjelenítésére, a szövegmondás és a játék ne váljon szét előadásukban. A legfontosabb fogalmak jelentését ismerjék, tudják helyesen használni azokat. A beszélő és elbeszélő szerepét tudják elválasztani, az elbeszélő módokat tudják megkülönböztetni, a lírai beszélő szerepét tudják értelmezni. Feleleteikben és előadásaikban óvakodjanak az író és a műalkotás szövegében beszélő alak azonosításától.
- Olvasónaplójukban, jegyzeteikben maguk javítsák hibáikat, legyenek képesek az órai megbeszélések alapján kiegészíteni, javítani saját munkáikat
- Írásbeli munkáikban törekedjenek a pontosságra, szakszerűsége, szóbeli feladataikban a pontosságra, a helyes beszédre. Tudatosuljon bennük a divatszavak, töltelékszavak, a szlengből átvett elemek kerülésének elvárása.
- A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette.

Értékelés

Az értékelés összetevői

- Beszédértés
- Szókincs
- Kiejtés
- Az olvasáshoz való viszonyulás
- Olvasástechnika
- Néma olvasás - szövegértés
- Az íráshoz való viszonyulás
- Íráskép
- Írástempó
- Füzetvezetés
- Helyesírás
- Önellenzés

A tanuló értékelésének területei

- a gyermek képességei, kompetenciái és ezek fejlődése
- feladattudata, feladattartása
- az otthoni és az iskolai munka intenzitása
- tanulási motivációja
- órai teljesítménye

- a gyermek tantárgyi fejlődése
- együttműködése a tanárral és az osztálytársakkal
- fegyelme, emlékezete, koncentráció képessége, gondolkodása

Az értékelés formái

A tanulók minden tanórai (felelet, kiselőadás, órai aktivitás) és tanórán kívüli (házi feladat, gyűjtő munka, szorgalmi feladat) tevékenysége értékelésre kerül.

Az értékelés történhet:

- szóban / dicsérettel, minősítéssel/
- írásban pontozással, érdemjeggyel, osztályzattal

Az írásban történő értékelést kap a tanuló:

- szóbeli beszámoltatásért: felelet
kiselőadás

Jeles érdemjegyet kap az a tanuló, aki az adott tananyagot önállóan, összefüggően, érthetően, a szakszókincset használva elmondja. A feltett kérdésekre helyesen tud válaszolni.

Jó érdemjegyet kap az a tanuló, aki az adott tananyagot - kérdésekkel segítve – nagyrészt önállóan elmondja. A feltett kérdésekre általában tudja a választ.

Közepes érdemjegyet kap a tanuló, ha az anyagot nem tudja önállóan összefoglalni, csak kérdések segítségével, és bizonytalanság tapasztalható.

Elégséges érdemjegyet kap a tanuló, ha a tananyagot kérdések segítségével 50 százalékosan tudja.

Elégtelen érdemjegyet kap a tanuló, ha a tananyagot kérdések segítségével sem tudja 50 százalékos eredménnyel elmondani.

Memoriterek értékelésének szempontjai:

- megfelelően tagolt, érthető beszéd
- megfelelő hangerő
- hangsúly
- szöveghűség
- szövegértés
- írásbeli beszámoltatásért: felmérő
 - témazáró
 - feladatlap
 - írásbeli felelet (röpdolgozat)
 - tesztek

Az írásbeli feladatok értékelésekor az elért pontszám) érdemjegyekre történő átváltásakor a következő arányok érvényesek:

- jeles: 90 - 100 %
- jó: 75 - 89%
- közepes: 51 – 74 %

- elégséges: 31 - 50 %
- elégtelen: 0 - 30 %

A félévi és a tanév végi osztályzat megállapítása a következő szempontok alapján történik:

Jelest kap az a tanuló, aki a tanulmányaiban kiemelkedő teljesítményt nyújt, aktív. A törzsanyagot elsajátítja és megfelelő szinten alkalmazni is tudja. Gondolatait szóban és írásban áttekinthető formában képes kifejezni. Az órákra rendszeresen készül.

Jó minősítésű az a tanuló, akinek kisebb hiányosságai vannak, de törekszik ismereteinek önálló kifejezésére. Az órákra rendszeresen készül.

Közepes minősítésű az a tanuló, akinek az órákra való készülése nem elég egyenletes. Ismereteit kisebb tanári segítséggel képes csak alkalmazni.

Elégségest kaphat az a tanuló, aki teljesíti a helyi tantervi minimum követelményeit.

Elégtelen minősítésű az a tanuló, aki nem tesz eleget a minimális tantárgyi követelményeknek.

7–8. ÉVFOLYAM